

EDITORIAAL

HET KAF VAN HET KOREN SCHEIDEN.

Kan de erkenning van klinisch psycholoog, klinisch orthopedagoog en de regeling voor psychotherapie een einde maken aan kwakzalverij?

Op 20 mei 2014 verscheen in het Belgisch Staatsblad een wijziging aan het KB78 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, waardoor er – eindelijk – een wettelijke erkenning komt voor klinisch psychologen, klinisch orthopedagogen en een regeling voor psychotherapeuten. Bedoeling is dat in de toekomst niemand ‘zomaar’ een bordje met een of andere ronkende titel aan de deur mag hangen zonder daartoe ook over de nodige bekwaarheden te beschikken.

Voor de psychologen en de orthopedagogen komt er een Erkenningscommissie en regels voor het verkrijgen, het behoud en de intrekking van de erkenning, de specifieke diplomaveren, de leerstof en de stages die moeten zijn gevolgd om de erkenning te verkrijgen. Er zijn straffen voorzien voor diegene die zich in het openbaar een beroepstitel toe-eigent zonder er recht op te hebben, en voor diegene die een beroepstitel toekent aan personen die hij, zelfs kosteloos, tewerkstelt. Ondertussen is er ook een deontologische code voor de psychologen, waarin onder meer bepalingen rond het beroepsgeheim, en komt er tegen het najaar een tuchtraad. De omschrijving van wat verstaan wordt onder de uitoefening van de klinische psychologie is een mooi staaltje Wetstrategieën: “het gebruikelijk verrichten van autonome handelingen die tot doel

hebben of worden voorgesteld tot doel te hebben, bij een mens en in een wetenschappelijk onderbouwd klinisch psychologisch referentiekader, de preventie, het onderzoek, het opsporen of het stellen van een psychodiagnose van echt dan wel ingebeeld psychisch of psychosomatisch lijden en die persoon te behandelen of te begeleiden.” En voor de klinische orthopedagogiek is er een soortgelijke omschrijving.

Voor psychotherapie liggen de zaken iets ingewikkelder, want daarvoor bestaat nu eenmaal geen geëigend (universitair) diploma. Hier spreekt de wetgever dan ook niet over een ‘erkenning’, maar over een ‘machtiging’ en over de erkenning van een aantal ‘psychotherapeutische referentiekaders’. Momenteel gaat het hier over volgende vier: de psychoanalytische en psychodynamische georiënteerde psychotherapie; de gedrags- en cognitieve georiënteerde psychotherapie; de systeem- en familiaal georiënteerde psychotherapie; en de experiëntiële, persoonsgerichte en humanistisch georiënteerde psychotherapie. Na advies van de Federale Raad voor de psychotherapie, kan men andere psychotherapeutische oriëntaties omschrijven en deze lijst aanvullen. En ook hier is er weer een mooie omschrijving van wat we mogen verstaan onder de uitoefening van de psychotherapie, nl. “het gebruikelijk verrichten van autonome handelin-

gen die tot doel hebben of worden voorgesteld tot doel te hebben, de moeilijkheden, conflicten of psychische stoornissen van een individu weg te nemen of te verlichten, het verrichten van psychotherapeutische ingrepen op basis van een psychotherapeutisch referentiekader, ten aanzien van dat individu of van een groep individuen, als een volwaardig systeem beschouwd, waarvan dat individu deel uitmaakt.”

De psychotherapeut moet minstens houder zijn van een diploma van de eerste cyclus van het hoger onderwijs in het domein van de gezondheidszorgberoepen, de psychologie, de pedagogische wetenschappen of de sociale wetenschappen; hij of zij moet opgeleid zijn in de basisbegrippen van de psychologie bij een universitaire instelling of een hogeschool, en een specifieke opleiding in de psychotherapie hebben gevolgd die ten minste 500 uren theoretische opleiding omvat en een stage van minimum 1.600 uren klinische praktijk onder toezicht in een van de erkende psychotherapeutische oriëntaties. De psychotherapeut moet over elke patiënt een dossier bijhouden, doorverwijzen “wanneer het gezondheidsprobleem waarvoor een ingreep is vereist, de grenzen van het eigen competentiegebied overschrijdt” en rapporteren (er is sprake van “op de hoogte houden”) aan een “door de patiënt aangewezen referentiearts”.

Het is een goede zaak dat deze regeling er komt. Uit cijfers van de Psychologencommissie (2012) blijkt immers dat van de circa 8000 geregistreerde psychologen ongeveer 2 op 3 actief zijn als zelfstandige in hoofdberoep of bijberoep. Tot nu toe werkten ze als het ware in de illegaliteit, stelt Koen Lowet, woordvoerder van de Belgische Federatie van Psychologen, in Weliswaar van mei 2014. Hij verwacht bovendien dat er op termijn een terugbetaling komt van psychologische consultaties. Nu kost dit

nog zo’n veertig à vijftig euro. Door de erkenning en de terugbetaling zullen meer patiënten eerst naar een ‘eerstelijns’-psycholoog stappen, en pas in tweede instantie naar een psychiater. Wat niet alleen voor de samenleving goedkoper zou zijn, maar ook beter voor de geestelijke gezondheidszorg. Denken we alleen maar aan de maatschappelijke kost van depressies en bepaalde keuzes in het suicidepreventieplan.

Wat de psychotherapeuten betreft, staat of valt alles met de erkenning van de ‘referentiekaders’ en van de private opleidingsinstellingen die de bijscholingen aanbieden. Het is goed dat niet alle opleidingen en referentiekaders zomaar psychotherapeuten mogen opleiden. We kennen in Vlaanderen een aantal opleidingsinstellingen met een goede naam en een respectabel curriculum, maar even goed eenmansbedrijfjes, die een eigen opleiding uitwerken, de ene als wat eigen-aardiger en betrouwbaarder dan de andere. De afweging welke wel en welke niet tot een erkende psychotherapeutenopleiding leidt, is niet gemakkelijk te maken, zeker niet voor de potentiële cliënt. Daarom is het goed dat er een Federale Raad van deskundigen is, die het kaf van het koren scheidt. Want dat kunnen we niet aan ‘de markt’ en aan het eigen oordeel van kwetsbare mensen overlaten.

Wie beroep doet op een zelfstandig gevestigd therapeut heeft recht op kwaliteit, net zoals wie beroep doet op een erkende voorziening van welzijns- of (geestelijke) gezondheidszorg. En zorgvuldig opgeleide therapeuten die een kwaliteitsvolle begeleiding aanbieden, mogen duidelijk onderscheiden worden van hun malafide collega’s. Met of zonder koperen bord aan de deur, maar wel met kwaliteitsgaranties naar de hulpvragers toe.

Fons GEERTS, eindredacteur